

İDARİ YARGI HUKUKUNDA KANUN YARARINA TEMYİZ

Güven Çetin¹

Özet

Olağanüstü kanun yollarından biri olan kanun yararına temyiz 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 51. maddesinde düzenlenmiştir. Kanun koyucu bu kanun yolu ile hukuka aykırı şekilde tesis edilmiş ve temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş kararların hukuk dünyasından kaldırılmasını amaçlamıştır. Böylece verilen mahkeme kararları arasında bir tutarlılık olacak, hukuk devletinin bir unsuru olan hukuki öngörülebilirlik sağlanacaktır. Yalnızca Danıştay Başsavcısı tarafından başvurulabilen bu olağanüstü kanun yolu çalışmamız kapsamında incelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Olağanüstü kanun yolu, kanun yararına temyiz, kanun yararına bozma

Abstract

Appeal for the sake of law, which is one of the extraordinary remedies, is regulated in Article 51 of the Administrative Jurisdiction Procedures Law No. 2577. It is aimed to remove from the legal world the rulings that were given unlawfully and finalized without the appellate review by the legislator. Thus, there will be consistency between court rulings and legal predictability, which is an element of the rule of law will be ensured. This extraordinary remedy, which can only be applied by the Chief Public Prosecutor of the Danıştay, will be examined within the scope of our study.

Keywords: Extraordinary remedy, appeal for the sake of law, reversal for the sake of law

¹ Sakarya Üniversitesi Kamu Hukuku (Tezli) Yüksek Lisans Öğrencisi, Öğrenci No: 216086006, guven.cetin@ogr.sakarya.edu.tr

Giriş

Kanun yararına temyiz 2577 sayılı Kanunun “Kararlara Karşı Başvuru Yolları” başlıklı üçüncü bölümünde, 51. madde kapsamında düzenlenmiştir. Buna göre idare ve vergi mahkemeleri ile bölge idare mahkemelerinin kesin olarak verdiği kararlar ile istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlardan niteliği bakımından yürürlükteki hukuka aykırı bir sonucu ifade edenler, ilgili bakanlıkların göstereceği lüzum üzerine veya kendiliğinden Başsavcı tarafından kanun yararına temyiz olunabilir. Kanun metninden anlaşıldığı üzere kanun yararına temyize, temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş ya da kesin olarak verilmiş ve hukuka aykırı nitelikteki kararlara karşı başvurulabilecektir.

Usul hukukunda olağan ve olağanüstü kanun yolu ayrımı aleyhinde başvurulanan kararın kesin hüküm mahiyetinde olup olmamasına göre belirlenmektedir. Buna göre kanun yararına temyize kesin kararlara karşı başvurulduğundan bu kanun yolu, niteliği itibariyle olağanüstü kanun yolu olarak karşımıza çıkmaktadır.² Doktrinde ve uygulamada, kanun yararına temyiz için olağanüstü temyiz ve kanun yararına bozma tabirleri de kullanılmaktadır.³ Nitekim madde başlığının ilk hali “kanun yararına bozma” iken 18/06/2014 tarihinde “kanun yararına temyiz” olarak değiştirilmiştir. Biz de çalışmamız kapsamında kanun yararına temyiz terimini benimseyeceğiz ve kullanacağız.

Kanun yararına temyizinin en önemli işlevi hukuk literatürünü hukuka aykırı kararlardan arındırmaktadır. Gerçekten de madde metninde “*hukuka aykırı bir sonucu ifade eden kararlar... bozulur*” şeklinde ifadelere yer verildikten sonra “*bu bozma kararı daha önce kesinleşmiş olan merci kararının hukuki sonuçlarını ortadan kaldırmaz*” şeklinde düzenleme yapılmış ve kanun yararına bozma kararlarının bozulan kararın taraflar hakkındaki icrai etkisini ortadan kaldırılmayacağına hükmedilmiştir. Bu haliyle kanun yolunun nihai amacının içtihat birliğini, hukuki öngörülebilirliği ve hukukun doğru uygulanmasını⁴ sağlamak olduğu söylenebilecektir.

² Zehra Odyakmaz, *Türk İdari Yargılama Usulünde Kararlara Karşı Başvuru Yolları* (İstanbul: Alfa, 1993), 92-93.

³ Hüseyin Aydın, *İdari Yargıda Olağanüstü Kanun Yolu* (Ankara: Çankaya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010), 47.

⁴ Burkay Can Kara, “İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11/1 (Haziran 2020), 354.

Biz bu çalışmamızda kanun yararına temyiz kurumu üzerine doktrin ve uygulamadaki görüşleri derleyecek ve ödev mahiyetinde bir çalışma ortaya koymaya çalışacağız.

1 – Kanun Yararına Temyiz Hakkında Genel Bilgiler

Kanun yollarının varlık sebebi, mahkeme kararlarının bir daha gözden geçirilerek genel anlamda hukuka ve adalete aykırı karar verilmesinin önüne geçmektir.⁵ Peki hukuk düzenine aykırı kararların kesin olarak verilmesi ya da kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleşmesi durumunda ne olacaktır? İşte bu hukuka aykırı ve kesinleşmiş kararların hukuk literatüründen kaldırılması için kanun koyucu tarafından olağanüstü kanun yolları öngörülmüştür. Kanun yararına temyiz de bu olağanüstü kanun yollarından biridir. Kanun yararına temyiz ile, her ne kadar davanın taraflarını etkilemeyecek ve verilmiş kararın hukuki sonuçlarını ortadan kaldırmayacak ise de, hukuka aykırı olarak tesis edilmiş karar bozulacak ve içtihatlar arasında uyum ve tutarlılık sağlanacaktır. Buna göre kanun yararına temyiz ile tarafların değil ancak hukuk düzeninin korunduğu söylenebilecektir. Kanun yararına temyiz kurumu ile hukuka aykırı ve kesin kararlar kanun yararına bozularak sonraki davalara emsal teşkil etmelerinin önüne geçilmekte ve böylece mahkemelerin tekrar aynı nitelikte karar vermemeleri hususuna dikkat çekilmektedir. Maddenin düzenleniş açısından da bu amaca hizmet için kaleme alındığı söylenebilecektir. Nitekim verilen bozma kararı Resmi Gazete’de yayımlanarak ülke genelinde ilan edilmekte ve bu suretle tüm mahkemeler bozma kararından haberdar olmaktadır.

Kanun yararına temyiz 2577 sayılı Kanunun 51. maddesinde düzenlenmiştir. Bu kanun yoluna, kesinleşmiş kararlara karşı başvurulabildiğinden niteliği itibariyle olağanüstü kanun yoludur. Kanun yararına temyize başvurabilmek için kanunda iki şart öngörülmüştür. Bu şartlar; aleyhinde başvuru yapılan mahkeme kararının mevcut hukuk düzenine aykırı olması ve bu kararın temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş olmasıdır.⁶ Ancak söz konusu yargı kararındaki hukuka aykırılık sonucu etkilemeyen, yalnız usule ilişkin bir hata olması kanun yararına bozma için geçerli bir şart oluşturmaz.⁷

⁵ Ramazan Çağlayan, *İdari Yargı Kararlarına Karşı Başvuru Yolları (Fransa – Türkiye: Muhayeseli Bir Deneme)* (PDF: Seçkin, 2017), 417.

⁶ Odyakmaz, *Türk İdari Yargılama Usulünde Kararlara Karşı Başvuru Yolları*, 93.

⁷ Mehmet Fatih Gürkan vd., “İdari Yargıda Kanun Yararına Bozma”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 21/1 (2013), 108.

Bu noktada belirtmelidir ki temyiz incelemesinin Danıştay incelemesi olarak anlaşılmaması gerekmektedir. Zira Danıştay'ın ilk derece mahkemesi sıfatıyla baktığı davalara ilişkin verdiği kararlara karşı kanun yoluna başvurulmaması halinde ve bu kararların mevcut hukuk düzenine aykırı nitelikte olmaları durumunda Danıştay Başsavcısı kanun yararına temyiz başvurusunda bulunabilecektir. Nitekim 2577 sayılı Kanunun 51. Maddesinin ilk halinde “*Bölge idare mahkemesi kararları ile idare ve vergi mahkemelerince verilip Danıştayca incelenmeksizin kesinleşmiş bulunan kararlardan...*” şeklindeki düzenleme 3622 sayılı Kanun ile “*temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlara*” şeklinde değiştirilmiştir. Nitekim yeni ölçütün “*temyiz incelemesinden geçmeme*” olarak kabul edildiğini söylemek yanlış olmayacaktır.⁸ Bu haliyle Türk idari yargılama usulünde “Danıştay'ın yanılmazlığı” varsayımının kabul edilmediği söylenebilecektir.⁹

İdari Yargılama Usulü Kanunu'na (İYUK) göre bu kanun yoluna başvuru yetkisi yalnızca Danıştay Başsavcısına verilmiştir. Ancak Danıştay Kanunu'nun 22. maddesine göre Başsavcıya vekalet eden Danıştay üyesi de bu yetkiyi kullanabilecektir. Ancak diğer Danıştay savcıları tarafından Başsavcı adına bu yetkinin kullanılması mümkün değildir.¹⁰

Kanun hükmüne göre Başsavcı, kanun yararına temyize ilgili bakanlıkların göstereceği lüzum üzerine veya kendiliğinden başvurabilecektir. Buradaki ilgili bakanlık deyiminden, görev alanı itibarıyla o kararın yeniden gözden geçirilmesinde menfaati olan tüm bakanlıkları anlamak gerekir.¹¹ Söz konusu hukuka aykırı bir kararın hukuk dünyasından kaldırılması ve hukukun doğru şekilde tatbik edilmesi olduğu için Adalet Bakanlığını genel ilgili bakanlık olarak kabul etmek doğru olacaktır. Bakanlık tarafından bulunulan talep Danıştay Başsavcısı için bağlayıcı bir nitelik taşımamaktadır. Nitekim İYUK'un 45 ila 55. maddelerine ilişkin gerekçede başvuru yetkisinin “*yalnızca Başsavcıya ait olup Adalet, İçişleri ve Maliye Bakanlığınca Başsavcıdan kanun yararına bozma yoluna gitmesinin istenebileceği*” ifadesine açıkça yer verilmiştir.¹² Sonuç olarak bu talep yalnızca Başsavcıyı hukuka aykırı karardan haberdar etmek görevini yerine

⁸ Aydın, *İdari Yargıda Olağanüstü Kanun Yolu*, 89.

⁹ Kara, “İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz”, 356.

¹⁰ Kazım Yenice – Yüksel Esin, *Açıklamalı-İçtihatlı-Notlu İdari Yargılama Usulü* (Ankara: Arısan, 1983), 735.

¹¹ Ramazan Çağlayan, *İdari Yargılama Hukuku* (PDF: Seçkin, 2021), 835.

¹² Kara, “İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz”, 359.

getirmektedir. Ancak doktrinde ilgili bakanlığın talebinin bağlayıcı olduğu yönünde görüşler de bulunmaktadır.¹³

Bu bilgilerden hareketle dava taraflarının ve üçüncü kişilerin de hukuka aykırı olduğunu düşündüğü kesin kararlar hakkında Danıştay Başsavcısına kanun yararına temyiz yoluna gitmesi için başvurabileceği sonucu çıkarılabilecektir. Gerçekten de başsavcının resen başvuruda bulunması, başvuruya konu karardan haberdar olması ve bu kararın kanun yararına bozulacağı kanaatine bağlıdır. Bu suretle Başsavcının karardan haberdar olması, davacı ilgilinin veya üçüncü kişilerin bildirimlerine dayanabilir.¹⁴

Kanun, yapılacak başvuru için herhangi bir süre sınırı getirmemiştir. Yani yürürlükteki güncel hukuka aykırı nitelikteki tüm kararlara karşı kanun yararına temyiz yoluna başvurulabilecektir. Buna karşılık doktrinde yapılacak başvurunun kamu yararını gözetmesi ve uygulama açısından güncel nitelikteki kararlara karşı olması gerektiği savunulmaktadır.¹⁵ Son olarak Başsavcı başvurusunu İYUK'un 48. maddesinde düzenlenen kurallara göre yapmalıdır.¹⁶

Kanun yararına temyiz talebi, Danıştay'ın ilgili dairesi tarafından veya Danıştay'ın ilk derece mahkemesi olarak gördüğü davalarda Danıştay'ın ilgili kurulu tarafından incelenir.¹⁷ Bir başka deyişle hukuka aykırı olarak tesis edilmiş karara karşı İYUK'un 46. maddesi kapsamında temyize başvurusaydı hangi daire başvuruyu incelemeye yetkili ise o daire kanun yararına temyiz başvurusunu inceleme yetkisini haizdir. Belirtmek gerekir ki kanun yararına temyiz kararına karşı, kararın düzeltilmesi yoluna başvurulamayacaktır.¹⁸

İdari yargılama hukukunda resen araştırma ilkesinin muteber olması sebebiyle Danıştay'ın kararı incelemeye yetkili dairesi (Danıştay'ın ilk derece mahkemesi sıfatıyla verdiği kararlar açısından kurul), başvuruda bulunan bozma gerekçeleri ile bağlı olmayıp, başvuruda bulunmayan hususları da hukuka aykırılık sebebi olarak saptayabilecektir. Bir

¹³ Murat Arslan, "Türk Vergi Yargısı Sisteminde Olağanüstü Kanun Yolları", *Sayıştay Dergisi* 53 (2004), 110. "İlgili bakanlığın istemi üzerine, kural olarak Başsavcının başvuruda bulunma zorunluluğunu kabul etmek gerekir."

¹⁴ Ramazan Çağlayan, *İdari Yargı Kararlarına Karşı Başvuru Yolları (Fransa – Türkiye: Muhayeseli Bir Deneme)*, 420.

¹⁵ A. Şeref Gözübüyük – Güven Dinçer, *İdari Yargılama Usulü* (Ankara: Turhan, 1990), 921.

¹⁶ Ramazan Çağlayan, *İdari Yargılama Hukuku*, 835.

¹⁷ Ramazan Yıldırım – Serkan Çınarlı, *Türk İdari Yargılama Hukuku Dersleri* (PDF: Astana, 2018), 319.

¹⁸ Ramazan Yıldırım – Serkan Çınarlı, *Türk İdari Yargılama Hukuku Dersleri*, 319.

başka deyişle inceleme merci Başsavcının sunduğu sebeplerle bağılı değildir.¹⁹ Nitekim Danıştay da bu konuda emsal niteliğinde karar vermiş ve “*Danıştay’ın inceleme yetkisinin sadece ileri sürülen temyiz sebepleri ile sınırlandırılmamış*” olduğuna hükmetmiştir.²⁰

2 – Kanun Yararına Temyize Başvurulabilecek Kararlar

İYUK’un 51. maddesine göre “*İdare ve vergi mahkemeleri ile bölge idare mahkemelerinin kesin olarak verdiği kararlar ile istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlardan niteliği bakımından yürürlükteki hukuka aykırı bir sonucu ifade eden*” kararlara karşı kanun yararına temyize başvurulabilecektir. Buna göre temyiz kanun yolu açık olmayan kararlar ile kanun yoluna başvurulmadan kesinleşmiş ilk derece mahkemesi ve bölge idare mahkemesi kararlarına karşı kanun yararına temyize başvurulabilecektir.

2.1 – Kesin Olarak Verilen Kararlar

İYUK m. 45/1 uyarınca idare ve vergi mahkemelerinin, konusu 5.000-TL’yi (2021 yılı için 7.000-TL’yi) aşmayan davalarda verdikleri kararlar kesindir. Bu kararlara karşı olağan kanun yollarına başvurulamamaktadır. Dolayısıyla bu kararlara karşı kanun yararına temyiz yoluna gidilebilir.²¹

Aynı maddenin 6. fıkrasında “*Bölge idare mahkemelerinin 46 ncı maddeye göre temyize açık olmayan kararları kesindir*” şeklinde düzenleme bulunmaktadır. Buradan anlaşılmaktadır ki temyiz kanun yoluna tabi bölge idare mahkemesi kararları Kanunda numerus clausus şekilde sayılmıştır. Toplam on dört bent halinde sayılan temyiz kanun yoluna tabi kararları çalışmamız kapsamında tek tek sıralamayacak ancak önemli olduğunu düşündüğümüz temyiz başvuru parasal sınırına değinmekle yetineceğiz. Buna göre “*Konusu yüz bin Türk lirasını aşan vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemler hakkında açılan davalar*” (2021 yılı için 192.000-TL’dir) aleyhinde temyiz kanun yoluna başvurulabilecektir. Bir başka deyişle değeri 192.000-TL’yi aşmayan davalar temyiz kanun yoluna tabi değildir. Buna göre bu davalar sonunda verilen kararlar

¹⁹ Kara, “İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz”, 359.

²⁰ Danıştay 3. Dairesi (Danıştay), K. 2011/5067 (22 Eylül 2011).

²¹ Kara, “İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz”, 360.

kesin nitelikte olduğundan karara karşı kanun yararına temyiz başvurusunda bulunulabilecektir.

İYUK m. 46’da on dört bent halinde sayılan kararlar haricindeki bölge idare mahkemesi kararları temyiz kanun yoluna tabi değildir. Buna göre bu kararlara karşı kanun yararına temyize başvurulabilecektir. Nitekim İYUK’un 51/1 maddesinde “*bölge idare mahkemelerinin kesin olarak verdiği kararlar*” için kanun yararına temyize başvurulabileceği belirtilmektedir.²²

Bu noktada belirtmek gerekir ki Danıştay Başsavcılığı birtakım kararlarında bölge idare mahkemelerinin istinaf incelemesi üzerine vermiş oldukları kararlara karşı kanun yararına temyiz yolu imkanı getirilmediğine hükmetmiş ve yapılan kanun yararına temyiz taleplerini reddetmiştir.²³ Buna karşılık doktrinde bu husus Çağlayan tarafından eleştirilmiş²⁴ ve diğer yazarlar tarafından açık bir şekilde bölge idare mahkemelerinin kesin olarak verilen kararlarına karşı kanun yararına temyize başvurulabileceği ifade edilmiştir.²⁵ Bir başka deyişle temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş kararlar şayet hukuka aykırı bir nitelikte ise kanun yararına temyiz yoluna başvurulabilecektir. Bu noktada belirtilmelidir ki Danıştay’ın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalar kapsamında verdiği kararların olağan kanun yolları tüketilmeden kesinleşmiş olması halinde de kanun yararına temyiz başvurusunda bulunulabilecektir. Zira mevcut hukuk düzenimizde Danıştay incelemesi değil, temyiz incelemesinin esas alınmaktadır ve Danıştay’ın yanılmazlığı ilkesinin kabul edilmemiştir. Nitekim çalışmamız kapsamında bu hususlar daha önce de belirtilmiştir.

2.2 – Temyiz Kanun Yoluna Götürülmeyle Kesinleşmiş Kararlar

Daha önce de belirttiğimiz üzere “*kanun yararına bozmanın amaç ve işlevi göz önünde bulundurulduğunda mahkeme kararlarının kesin nitelikte olması gerekmektedir.*”²⁶ O

²² Ramazan Çağlayan, *İdari Yargılama Hukuku*, 833-834.

²³ Danıştay Başsavcılık (Danıştay Başsavcılık), E. 2020/50, (04 Mart 2020); Danıştay Başsavcılık (Danıştay Başsavcılık), E. 2020/41, (03 Mart 2020).

²⁴ Ramazan Çağlayan, *İdari Yargılama Hukuku*, 834.

²⁵ Özgür Saygın – Ulvi Sandalcı, “Vergi Yargısının İşlevleri Özelinde Kanun Yararına Bozma ve Etkileri”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 62 (2009), 217; Kara, “İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz”, 360; Ethem, *İdari Yargılama Hukuku*, 463; Aydın, *İdari Yargıda Olağanüstü Kanun Yolu*, 89.

²⁶ Danıştay 10. Dairesi (Danıştay), K. 2002/3682 (09 Ekim 2002); Danıştay 10. Dairesi (Danıştay), K. 2008/3378 (16 Mayıs 2008).

halde temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşmiş tüm nihai kararlara karşı kanun yararına temyize başvurulabilecektir. Nitekim idare ve vergi mahkemeleri ile Danıştay'ın ilk derece merci olarak verdikleri kararlar ve bölge idare mahkemelerinin istinaf merci olarak verdikleri kararlar, kanun yoluna tabi olmakla birlikte tarafların kanun yoluna başvurması sonucunda kesinleşmişse kanun yararına temyize götürülebilir.²⁷

Bu noktada belirtmek gerekir ki bir kez temyiz incelemesinden geçmiş ve bozularak ilk derece mahkemesine dönmüş davalar hakkında ilk derece mahkemesi tarafından verilecek olan kararlara karşı kanun yoluna başvurulmadığı ve kararın bu şekilde kesinleşmesi durumunda, bu kararlara karşı kanun yararına temyize başvurulamayacaktır. Zira kararın bozulması ile Danıştay hukuka uyar durumu bir kez tespit etmiş bulunmaktadır.

İlk derece mahkemesi tarafından bozma kararına karşı ısrar kararı verilmesi halinde ve bu ısrar kararının temyiz edilmeksizin kesinleşmesi halinde bu karara karşı kanun yararına temyiz yoluna başvurulabilecektir.^{28 29}

3 – Kanun Yararına Temyiz İncelemesi Sonucunda Verilebilecek Kararlar

3.1 – Ret Kararı

Kanun yararına bozma kararı verilebilmesi için iki şart bulunduğundan bahsetmiş idik. Tekrarlayacak olursak bunlar başvurunun temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bir karara karşı yapılmış olması ve bu kararın yürürlükteki hukuka aykırı olmalarıdır. Yani bu nitelikte olmayan kararlara karşı Danıştay Başsavcısı tarafından başvuruda bulunulursa ilgili merci başvuruyu reddedecektir.

3.2 – Kanun Yararına Kısmi Bozma Kararı

Danıştay, kararın kısmen kanun yararına bozulması yönünde karar verilebilir.³⁰ Nitekim bir kararında³¹ Danıştay “...kararın temyiz istemini kısmen kabulü ile Ankara 7. İdare

²⁷ Kara, “İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz”, 360.

²⁸ Celal Karavelioğlu, *Açıklamalı, İctihatlı ve İstinaf Kurumuyla İdari Yargılama Usulü Kanunu* (Ankara: Adalet, 2016), 1603-1604.

²⁹ Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu (DVDDK), K. 1998/27 (16 Ocak 1998).

³⁰ Çağlayan, *İdari Yargı Kararlarına Karşı Başvuru Yolları (Fransa – Türkiye: Mukayeseli Bir Deneme)*, 426.

³¹ Danıştay 15. Dairesi (Danıştay), K. 2011/4434 (28 Kasım 2011)

Mahkemesinin ...kararının idari para cezasının iptaline ilişkin kısmının, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 51. maddesi uyarınca hükmün hukuki sonuçlarına etkili olmamak üzere kanun yararına bozulmasına, temyize konu kararın reklam durdurmanın iptaline ilişkin kısmı açısından kanun yararına bozma isteminin incelenmeksizin reddine...” şeklinde karar vermiştir.

3.3 – Kanun Yararına Bozma Kararı

Kanun yararına bozmanın yegane sebebi aleyhinde başvuru yapılan kararın yürürlükteki hukuka aykırı nitelikte olmasıdır. “Yürürlükteki hukuk” kavramından anlaşılması gereken güncel mevzuattaki hükümler, buna ek olarak hukukun genel kaideleri ve uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklerdir. Ayrıca usul hükümleri de bu kapsamda değerlendirilmelidir.³² Kavram, aleyhinde başvuru yapılan kararın verildiği tarihte yürürlükte bulunan hukuku değil, kanun yararına temyiz incelemesi sırasındaki yürürlükte bulunan hukuku ifade eder.³³ Buna göre yürürlükteki hukuka aykırı nitelikteki kesin kararlar Danıştay tarafından kanun yararına bozulacaktır.

Belirtmek gerekir ki bu bozma kararı, kesinleşmiş kararın hukuki sonuçlarına tesir etmeyecektir. Yani bozma kararından sonra dahi kesinleşmiş kararın icrai niteliği devam edecektir. Bu husus, İYUK m. 51/2’de açık bir şekilde ifade edilmiştir: “*Temyiz isteği yerinde görüldüğü takdirde karar, kanun yararına bozulur. Bu bozma kararı, daha önce kesinleşmiş olan merci kararının hukuki sonuçlarını kaldırmaz.*” Nitekim bozma kararı lehine olan taraf, uyuşmazlığa ilişkin herhangi bir talepte bulunamaz ancak bozma kararı idarenin aleyhinde olduğu durumda “hukuka saygılı idare ilkesi” uyarınca idarenin bozma kararında belirtilen gerekçeleri dikkate alarak yeni bir işlem tesis etmesi yerinde olur.³⁴

İYUK m. 51/3’e göre “*bozma kararının bir örneği ilgili bakanlığa gönderilir ve Resmi Gazete’de yayımlanır.*” İlgili bakanlık, davanın taraflarına göre tayin edilecektir. Örneğin vergi konusuna ilişkin bir kararın kanun yararına bozulması halinde bozma kararı Hazine ve Maliye Bakanlığı’na gönderilecektir. Genel ilgili bakanlık ise Adalet Bakanlığıdır zira hukuki belirliliği, içtihat birliğini sağlayan kanun yararına bozma kararları doğal olarak en çok Adalet Bakanlığını ilgilendirecektir.

³² Celal Karavelioğlu, *Açıklamalı, İctihatlı ve İstinâf Kurumuyla İdari Yargılama Usulü Kanunu*, 1603.

³³ Kara, “İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz”, 363.

³⁴ Atay, *İdari Yargılama Hukuku*, 462.

Kanun yararına bozma kararları Resmi Gazete’de yayımlanmaktadır. Buna karşılık ret kararlarının Resmi Gazete’de yayımlanmadığı gözlemlenmektedir. Nitekim kanunda da bu doğrultuda bir düzenleme bulunmamaktadır. Buna göre ret kararlarının Resmi Gazete’de yayımlanmayacağı sonucuna ulaşılmaktadır.³⁵ Kanaatimizce bozma kararların Resmi Gazete’de yayımlanması düzenlemesi ile kanun koyucu, bozulan kararın hukuka aykırı nitelikte olduğunu ülke genelinde ilan etmekle; karar, savunma ve iddia mercilerinin bilgilerine sunmakta, bu vesile ile de içtihat birliğinin sağlanmasını hedeflemektedir. Nitekim bu olağanüstü kanun yolunun taraflara değil, hukuk düzenine koruma sağladığı düşünüldüğünde düzenlemenin bu amacı hedeflediği daha net söylenebilecektir. Ayrıca kanun yararına bozma kararının, bozulan kararının taraflarına tebliğ edilmesi de önem arz eder.³⁶

Son olarak belirtilmelidir ki Danıştay tarafından verilen kanun yararına bozma kararlarına karşı kararın düzeltilmesi başvurusunda bulunulamayacaktır.³⁷

Sonuç

Kanun yararına temyiz, İdari Yargılama Usulü Kanunu’nda düzenlenen olağanüstü kanun yollarından biridir. Bu kanun yoluna yalnızca Danıştay Başsavcısı, hukuka aykırı nitelikteki ve temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşmiş ilk derece ve bölge idare mahkemeleri kararlarına karşı başvurabilmektedir. Kanun yararına temyiz başvurusu yapılması talebi ilgili Bakanlık tarafından da teklif edilebilecektir ancak bu teklif Danıştay Başsavcını bağlayan bir teklif değildir. Başvuru, kesin karara karşı olağan temyiz başvurusu bulunulduğunda hangi daire tarafından incelenecek idiyse o merci tarafından incelenecek ve karara bağlanacaktır. Bu kararlar üç tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlar: Ret kararı, kanun yararına kısmi bozma kararı ve kanun yararına bozma kararıdır.³⁸

Kanun yararına temyiz kanun yolu ile hedeflenen amaç, yürürlükteki hukuka aykırı nitelikteki kararların hukuk literatüründen kaldırılarak içtihat birliğini, hukuki öngörülebilirliği sağlamaktır. Bu nedenle bozma kararları Resmi Gazete’de yayımlanarak

³⁵ Ejder Yılmaz, *Olağanüstü Temyiz* (Ankara: Yetkin, 2003), 408.

³⁶ Kara, “İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz”, 369.

³⁷ Aydın, *İdari Yargıda Olağanüstü Kanun Yolu*, 92.

³⁸ Mehmet Fatih Gürkan vd., “İdari Yargıda Kanun Yararına Bozma”, 118.

ilgili Bakanlığa tebliğ edilecektir. Ayrıca kararına bozulan kararın taraflarına tebliğ edilmesinin uygun olacağı da birtakım yazarlar tarafından görüş olarak bildirilmiştir.

Kanun yararına bozma kararı, kesinleşmiş kararın hukuki sonuçlarına etki etmeyecektir. Yani bozulan kararın taraflar açısından icra edilebilir niteliği baki kalacaktır. Bahsedilen kanun yolunun en önemli ve birincil gayesi hukuk literatürünün, yürürlükteki hukuka aykırı kararlardan arındırılmasıdır.

Sonuç olarak çalışmamız kapsamında hangi kararlara karşı temyiz kanun yoluna başvurulabileceği, başvurunun kimler tarafından yapılabileceği ve incelemenin hangi merci tarafından yapılacağı, inceleme sonucunda ne tür kararlar verilebileceği hakkında bilgiler dercedilerek açıklanmaya çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- Arslan, Murat. “Türk Vergi Yargısı Sisteminde Olağanüstü Kanun Yolları”, *Sayıştay Dergisi* 53 (2004), 99-114.
http://mizanturk.com.tr/Akademi/Akademi_116201303747950.pdf
- Aydın, Hüseyin. *İdari Yargıda Olağanüstü Kanun Yolu*. Ankara: Çankaya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
<http://earsiv.cankaya.edu.tr:8080/handle/20.500.12416/94>
- Çağlayan, Ramazan. *İdari Yargı Kararlarına Karşı Başvuru Yolları (Fransa – Türkiye: Muhayeseli Bir Deneme)*. PDF: Seçkin, 1. Basım, 2017.
<https://ws1.turcademy.com/www/webviewer.php?doc=71484>
- Çağlayan, Ramazan. *İdari Yargılama Hukuku*. PDF: Seçkin, 13. Basım, 2021.
<https://ws1.turcademy.com/www/webviewer.php?doc=88511>
- Danıştay Başsavcılık, Danıştay Başsavcılık. E. 2020/41 (03 Mart 2020).
- Danıştay Başsavcılık, Danıştay Başsavcılık. E. 2020/50 (04 Mart 2020).
- Danıştay, Danıştay 10. Dairesi. K. 2002/3682 (09 Ekim 2002).
<https://legalbank.net/belge/d-10-d-e-2002-5427-k-2002-3682-t-09-10-2002-danistay-10-daire-karari/619332/>
- Danıştay, Danıştay 10. Dairesi. K. 2008/3378 (16 Mayıs 2008).
<https://legalbank.net/belge/d-10-dsi-e-2005-5991-k-2008-3378-t-16-05-2008-ticari-reklamlar-ve-ilanlar/372591/>
- Danıştay, Danıştay 3. Dairesi. K. 2011/5067 (22 Eylül 2011).
<https://legalbank.net/belge/d-3-d-e-2011-3445-k-2011-5067-t-22-09-2011-katma-deger-vergisinin-iadesine-yonelik-yapilan-basvurunu/929250/>
- Danıştay, Danıştay 15. Dairesi. K. 2011/4434 (28 Kasım 2011).
<https://legalbank.net/belge/d-15-d-e-2011-12444-k-2011-4434-t-28-11-2011-tuketicin-korunmasi-kanununun-amaci/914359/>
- DVDDK, Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu. K. 1998/27 (16 Ocak 1998).
<https://legalbank.net/belge/d-vddk-e-1997-479-k-1998-27-t-16-01-1998-danistay-vergi-dava-daireleri-kurulu-karari/623668/>
- Gözübüyük, A. Şeref – Dinçer, Güven. *İdari Yargılama Usulü*. Ankara: Turhan, 1. Basım, 1990.
- Gürkan, Mehmet Fatih vd. “İdari Yargıda Kanun Yararına Bozma”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 21/1 (2013), 105-127.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/262811>
- Kara, Burcak Can. “İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz”. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11/1 (Haziran 2020), 353-371.

<http://earsiv.etu.edu.tr/bitstream/handle/20.500.11851/4085/Idari.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Karavelioğlu, Celal. *Açıklamalı, İçtihatlı ve İstinaf Kurumuyla İdari Yargılama Usulü Kanunu*. Ankara: Adalet, 9. Basım, 2016.

Odyakmaz, Zehra. *Türk İdari Yargılama Usulünde Kararlara Karşı Başvuru Yolları*. İstanbul: Alfa, 1. Basım, 1993.

Saygın, Özgür – Sandalcı, Ulvi. “Vergi Yargısının İşlevleri Özelinde Kanun Yararına Bozma ve Etkileri”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 62 (2009), 212-227. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/832990>

Yenice, Kazım – Esin, Yüksel. *Açıklamalı-İçtihatlı-Notlu İdari Yargılama Usulü*. Ankara: Arısan, 1. Basım, 1983.

Yıldırım, Ramazan – Çınarlı, Serkan. *Türk İdari Yargılama Hukuku Dersleri*. PDF: Astana, 1. Basım, 2018. <https://ws1.turcademy.com/ww/webviewer.php?doc=87041>

Yılmaz, Ejder. *Olağanüstü Temyiz*. Ankara: Yetkin, 1. Basım, 2003.